

Felívelő pályán

Interjú Boka Lászlóval, az OSZK tudományos igazgatójával, az OSZK Kiadó vezetőjével

Az Országos Széchényi Könyvtár könyvkiadója hosszú évek óta rangos kiadványokkal van jelen a hazai könyvpiacra. A kiadó – amely az intézmény páratlan állományára és tudományos munkatársaik szaktudására épít – önállóan vagy rangos hazai és nemzetközi társkiadókkal karöltve hasonmás kiadásokat, díszalbumokat, konferencia- és tanulmányköteteket, könyv-, sajtó- és művelődéstörténeti szakmunkákat, hézagpótló bibliográfiákat és kiállítási katalógusokat, évente mintegy 25–40 kiadványt jegyez. Boka László irodalomtörténészként, szerkesztőként 2005-től vállal aktív szerepet a kiadó életében, 2010-től a kiadó vezetője.

Mióta létezik a kiadó?

A magyar nemzeti könyvtár a maga 215 éve visszatekintő múltjában természetesen mindvégig foglalkozott könyvkiadással, azaz mindig volt évkönyve, kiállítási katalógusa, különféle konferencia- és tanulmánykötete, a különböző bibliográfiák megjelenítése is alapfeladata, de ezeket nem profi kiadóként jelentette meg. Hangsúlyosan az ezredfordulótól kezdtünk könyvek tudatos kiadásával foglalkozni. Az akkori főigazgató Monok István kezdeményezte, hogy a nagy hazai professzionális kiadókkal összefogva jelentessünk meg anyagokat, például a gyűjteményekre jellemző díszalbumokat, unikális kincseket. Bő öt évig vállaltam intéztük a könyvkiadást, az első pár év után átvettem a stafétabotot, s 2008-tól kezdtem el felépíteni az OSZK Kiadó brandjét. Ekkor kezdtünk el olyan sorozatokat indítani, amelyek meg-

felelnek a 21. századi modern nemzeti könyvgyűjtemény elvárásainak.

A kéziratok a kiadó felkérésére születnek, vagy azokat egyébként is megírják a szerzők valamely kutatás összegzésékképpen?

A kutatási eredmények egyébként is megszületnek, hiszen ez elvárás minden kutatótól. A mi dolgunk, hogy kiválasszuk a kiadásra érdemes kéziratokat, s döntsünk, bevonunk-e társkiadót. Igyekszem úgy mérlegelni, hogy a nemzeti könyvtár speciális elvárásai egyensúlyba kerüljenek a piac elvárásaival is. A többségében irodalomtörténész, könyvtörténész, sajtótörténész szerzőink között szép számmal találhatóak akadémikusok, MTA doktorok, Phd fokozattal rendelkező kutatók, de az egykori '56-os Intézet kutatói is nálunk dolgoznak. Azonban most már ott tartunk, hogy nagyon sok külső kézirat is érkezik hozzánk, mint kia-

dóhoz. Örömmel mondhatom, hogy sikerült évi 25–30 címről feltornáznunk a kiadott könyveink számát tavaly például 35–40 címre, ami már egy középmezőnyű hazai szakkiadóknak felel meg.

Az említett nagy számú, színvonalas kézirat megjelenítéséhez mekkora és milyen technikai háttér áll a kiadó rendelkezésére?

2010-től kezdtem el módszeresen felépíteni egy csapatot magam körül, tulajdonképpen a semmiből. Egy nagy nemzeti gyűjteményben, amely lassan, nehézkesen fordul, mint egy robusztus csatahajó, nehéz profi kiadói struktúrát kialakítani, s sokszor megértetni is, hogy a jelen nem a klasszikus könyvtári területnek kedvez: látogatóinkat és nem csupán olvasóinkat kell bevonni.

A tudományos titkárság osztály kebelén belül működik a szerkesztőség, amely koráb-

ban leginkább külsős szakemberekkel dolgozott. A jelenleg 6–7 fős szerkesztőség (szerkesztők, grafikusok, fordító, korrektor) viszont már saját stáb. Ezt szeretném tovább erősíteni PR szakemberrel és egy kiadóvezető-helyetessel is.

Terveznek a jövőben közös kiadásokat külföldi kiadókkal?

Az utóbbi években egyre több külföldi megkeresést kapunk. Ha jó együttműködésre van kilátás, rajtunk nem fog múlni. Kárpát-medencei magyar kiadók mellett, akikkel jelenleg is együttműködünk, cseh, német területről is kerestek bennünket, hogy bizonyos könyveinket lefordítsanak, kiadnák újra. Most a Kossuth Kiadóval korábban közösen kiadott egyik Corvina díszalbumunk jelenik meg angolul Kínában és egyre inkább hívnak bennünket külföldi könyvfesztiválokra, a V4-es országokba, Németországba is.

Hol és hogyan értékesítik a kiadványaikat?

Az értékesítést most kezdjük erőteljesen bővíteni. A tavalyi évtől működik egy honlapunk, ahol „ráklépésben” ugyan, de igyekszünk legalább az ezredfordulóig visszamenőleg minden kiadványunkat bemutatni. Az egy szem könyvesboltunk a Budavári Palota F épületében nagyon fontos, turiszták is látogatják, de emellett a könyveinknek ott kell lenniük, úgy gondolom, a Várkert Bazártól az Írók Boltjáig minden fontos szakmai és igényes ismeretterjesztést magáénak valló helyszínen. Komoly harcokat folytatok azért, hogy a nemzeti könyvtár könyvei jelen legyenek a hálózatokban, ami az ideai év legfontosabb feladata.

A közös kiadásban megjelent könyveink értékesítése egy kicsit mindig nehezebben működött, mert a társkiadóval mindig egyeztetnünk kellett, hogy ki és milyen feltételekkel adja oda a könyvet a terjesztőnek. Amióta önállóan is megjelentetünk könyveket ez lényegesen egyszerűbb. A kiadói palettánk jelenleg úgy néz ki, hogy 35-40%-ban önállóan jelentetjük meg a kiadványainkat és mintegy 60-65%-ban pedig társkiadásban. Az utóbbi években egyéb projektekhez vagy nevezetes évfordulókhoz is kötöttünk belső kiadói programot, mint például az Arany János Emlékév, 1956-os évforduló, Reformáció 500, Szent Márton vagy Szent László emlékév, I. világháború, stb.

Büszkén mondhatom, hogy az eredmények bennünket igazolnak. Évről-évre nagyobb könyveladást produkálunk, és 4–5 éve folyamatosan különféle szakmai elismeréseket, díjakat is kapunk. A tavalyi Szép Magyar Könyv versenyen egy Antall József emlékérmes kiállítási katalógusunk volt meg egy külön dicséretben, oklevélben is részesítettek, idén pedig egy gyönyörű facsimile kiadványunk, a Dohnányi-kézirat lett köztársasági elnöki különdíjas. Mindez persze csapatmunka, nem engem, a munkatársaimat dicséri.

Mennyire elvárás, hogy saját finanszírozásból oldják meg a köteteik kiadását?

Nagyon. Van ugyan egy minimális intézményi forrásunk, de nem kapunk célzott állami támogatást. Az OSZK alapfeladatai

pedig nagyon alulfinanszírozottak. Mindenfélé pályázunk és igyekszünk a könyveinket megjelentetni, partnerségeket kialakítani, ami sok esetben az értékesítés kárára is van. Ezek nélkül viszont nem tudnánk finanszírozni a könyvkiadási programunkat, csak visszafogottan, takaréklángon. Annyiban is különbözünk a piaci szereplőktől, hogy a nemzeti könyvtár megpróbálja a nemzetközi csereszolgálata révén eljuttatni a saját kiadásban napvilágot látó könyveinket mintegy 30–40 kárpát-medencei gyűjteménybe is.

Az idei könyvhéten hány új kötettel örendeztetik meg az olvasóikat?

Az Arany János Emlékévnek köszönhetően mostanáig hét Arany-kötetünk jelent meg, ehhez jön most egy újabb, hiszen az emlékév hivatalosan is júniusban zár. Ezen kívül még további öt címmel jövünk a könyvhétre. Ezek között lesz konferenciakötet, egy ex-librisokról szóló alkotói bibliográfia, a szintén bilingvis intézményi évkönyvünk, Arany-Petőfi levelezése hangoskönyv melléklettel, valamint egy Szabó Zoltán szakkönyv, ez utóbbiak társkiadásban jelennek meg.

Ha jól láttam, saját tanulmányköteted is ekkorra időzítetted...

Igen, de az a Balassi Kiadónál jön, a XX. század első évtizedeinek magyar irodalmával foglalkozik – 14 tanulmány Ady Endrétől Babits Mihályon át Kuncz Aladárig és József Attiláig, Jékely Zoltánig terjedően. Meglehetősen megkésített kötet, de nagyon várom.

Lafferton Kálmán

